

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje števil. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torej zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 24.

V Ptuj v nedeljo dne 12. junija 1910.

XI. letnik.

Grozna blamaža šoštanjskih prvakov ali — dr. Kukovec prekosil dr. Brumena.

Kakor smo naše čitatelje že opetovano opozarjali, poka že po vsih prvaških posojilnicah in konsumih. Znano je, da je izginilo iz posojilnice v Šoštanj nad 250.000 K in da se ta posojilnica ne da rešiti. A slavni dr. Kukovec, ki je prevzel zastopstvo te posojilnice, je iznajdel naravnost genialno idejo. In ta ideja se glasi: prvaki so posojilnico obkradli, Nemci pa naj škodo povrnejo! Hotel je pač postati rešitelj in izveličar prvaštva in večni spomin mu je bil siguran.

Šel je tedaj in vložil tožbo zoper tovarnarja gospoda Franz Woschnagga star., glasečo se na veliko tisoč kron. In sedajni voditelj šoštanjskih prvakov, krojač in bivši lastnik izvršilnim potom prodane mu kemične pralnice, Jakob Volk, Martin Goršek in Vinko Tauzes, so navdušeno prerokovali: rešeni smo, nemški Woschnagg bode vse poplačal.

V pojasnilo pripominimo, da se je sedajna posojilnica pred 25 leti še imenovala „Vorschussverein.“ V tem zavodu so imeli Nemci in Slovenci besedo in napredek je bil tako ugoden, da je bilo obilo dobička. Vsled tega je obični zbor sklenil, razdeliti rezervni sklad; vsaki ud je dobil po razmerju svojih deležev gotovo svoto izplačano in tako tudi gospod Franz Woschnagg, kateri je bil v načelnstvu. Dobil takrat je prilično 1000 (tisoč) kron.

Ker pa je gospod Franz Woschnagg na to gledal, da se gospodari v redu, ker se je zlasti proti temu upiral, da bi se lahkomiselno dajalo posojila to prvakom, zlasti znanemu Ivanu Vošnjaku, ki je potem ubogo posojilnico tako oskubil, ni bilo všeč. Vrgli so toraj gospoda Woschnagga iz odbora, vsled česar je seveda tudi sploh iz zadruge izstopil, ker se ni dal na tako kruti način žaliti. No in sedaj je imel Ivan Vošnjak proste roke. Posledice so znané in jih ni treba ponavljati.

Sedaj pa je učeni dohtar Kukovec iztuhtal, da mora gospod Franz Woschnagg, ki že 25 let ni več ud posojilnice, povrniti, kar so drugi vzeli.

Kajti, tako trdi veliki jurist dohtar Kukovec, rezervni sklad se je razdelil zoper statute in Franz Woschnagg, ki je bil takrat ud načelnštva, je odgovoren za vse, on sam mora celo škodo povrniti, celi rezervni sklad (ne samo, kar je on sam sprejel) nadomestiti in še plačati obresti za 25 let. In veliko veselje je nastalo med prvaki vsled te vesoljni svet pretresujoče genialne ideje.

No in 3. junija se je vršila pred c. kr. okrožnim sodiščem v Celju razprava, katere konec je bil, da je dr. Kukovec s posojilnico vred popolnoma pogorel. Tožba je bila popolnoma zavrnjena in posojilnica mora plačati stroške ne le doktorja Kukoveca, temuč tudi zastopnika gospoda Woschnagga.

Mislili smo pač dosedaj, da je znani ptujski

dr. Brumen najboljša dohtarska glava med prvaki. A zmotili smo se; dohtar Kukovec ga daleko nadkriljuje.

Sicer v vsaki viničar v slovenskih gorica, da se obresti zaletijo v treh letih in da se ravno tako zastara vsaka odškodninska zahteva v 3 letih. Ali kaj brigajo dohtarja Kukoveca postave? Brigajo ga le stroški, ki mu jih bo morala posojilnica, ki mu jih bodo ubogi tepeni kmetje morali plačati.

Vsaka dekla vè, da tisti, kateri je svoje škode sam kriv, ne zamore zahtevati odškodnino od družega. Le dohtar Kukovec tega ne vè in tako je šel tožiti gospoda Woschnagga, dasi je ta le izvršil, kar je sklenil občni zbor. Ta bi bila pač lepa, ko bi udi posojilnice, kateri so sami sprejeli denar, sedaj poleg tega tirjali odškodnino od gosp. Woschnagga! Take postave napram Nemcem bodejo imeli morebiti v bodočem ilirskem kraljestvu, hvala Bogu, sedaj smo še v Avstriji, kjer imamo pravične postave. Razprava je tudi dokazala, da se je rezervni sklad popolnoma pravilno razdelil.

Pribili smo celo zadevo v poduk ljudstvu in v označenje prvaške morale, ki je tako daleč prišla, da zahteva od Nemcev povrnitev denarja, katerega so prvaki ukradli.

Politični pregled.

Politični položaj je v splošnem nespremenjen. Državni zbor rešnje polagoma manj važne predloge, medtem ko se od strani vlade vedno o novih davkih poroča. Narodnostna pogajanja so še vedno brezuspešna.

Škof v preiskavi. Vatikan je vpeljal proti škofu v Parenzi, monsignore Flappu, strogo preiskavo zaradi raznih očitaj. Ako se kaj tacega na zelenem lesu zgodi, kaj naj pričakujemo potem od suhih vej.

Cesar in škof. Serajevski nadškof dr. Stadler je znan kot zagriženi politik klerikalne stranke. To njegovo delovanje pa dandanes že nikomur več ne dopade. Ko je te dni naš cesar Boznijo obiskal, bil je z vsakomur prijazen. Le nadškofu Stadlerju je dal ukor. Cesar pač ne mara politikujočih duhovnikov, ki kalijo cerkveni in narodni mir.

Cesar se je srečno in brez vsake nezgode iz Boznije nazaj pripeljal. V posebni izdaji uradnega lista je izrazil svoje veselje nad krasnim tem potovanjem. Cesarjevo zahvalo so po celi deželi plakaturali.

Penzije naših ministrov znašajo letno 727.000 kron. Pomisliti je, da so med temi „penzionisti“, ki dobivajo od 8000 do 20.000 K letne pokojnine, tudi taki, ki so komaj 2 do 3 mesece služili. Ni čuda, da je država vedno bolj zadolžena.

Nesprejeta deputacija. Ko je bil cesar v Serajevi, prosila je deputacija iz sandžaka Novibazar za sprejem. Kakor znano, spada Novibazar k Turčiji in bi imel sprejem vsled tega demonstrativni pomen. Nasprotniki Avstrije bi od tega le dobiček imeli. Zato cesar deputacije ni hotel sprejeti.

Turški prestolonaslednik Jussuf Izzedim Edin je bil te dni na Dunaju. Tudi cesar Franc Jožef ga je sprejel.

Proti celibatu. Več duhovnikov v Veglii je prosilo škofa za dovoljenje za ženitev. Seveda se jim je to odločno odklonilo.

Protiklerikalne demonstracije so se te dni v Zagrebu izvršile. Liberalni shod so namreč klerikalci razbili. Vsled tega je prišlo do pretepov in hudih izgredov, katerim je policija komaj z orožjem konec napravila.

Ogrske volitve v državni zbor so prinesle vladi in njenemu šefu grofu Khuen-Hedervary nepričakovano velikansko zmago. Košutova stranka, ki je šele pred par leti tako hitro narasla, da se je ves svet čudil, je zdaj zopet poražena, ravno tako Justhova stranka ter klerikalci. Vladina stranka je dobila večino. S tem je tudi preosnova volilne pravice omogočena.

Anarhisti na Japonskem. Poroča se, da je japonska vlada prišla veliki anarhistični zaroti na sled. Anarhisti so vzeli službo kot delavci v neki fabriki smodnika. Izdelovali pa so bombe, da bi z njimi ministre umorili. Mnogo zarotnikov se je zaprl.

Na Kitajskem se menda zopet hudi boji pripravljajo. Med nižjim ljudstvom vrè hudo proti tujcem. Tudi kitajsko vojaštvo je nezanesljivo. V Nankingu se je moralo 7000 domačim vojakom orožje odvzeti. Inozemski poslaniki pravijo, da je položaj zelo resen.

Ustaja v Mehiki. Na Mehikanskem vlada zopet mala revolucija. Uporniki, ki se združeni z Marja-Indijanci, so napadli razna mesta. Načelnik policije in več uradnikov je bilo umorjenih, arzenal pa oropan. Indijanci so že več kot 500 vojakov umorili.

Na Ruskem se nadaljuje grdo našilje gledè Finske, kateri se hoče sleherne svobode in pravice odvzeti. Vse evropsko časopisje obsoja to tiranijo.

Dopisi.

Iz Ptujске gore. Pri nas se povprašuje, zakaj nas je narodnjaška banda s 150% obdačila. Jurčeku Topolovcu sicer ne grè v glavo, da bi zamogel kdo drugi ko on in njegovi zavezniki Kupčič, učitelj Klemenčič in Gojkovič o tej stvari govoriti. Ja, ja, hudo-mušni odborniki (žalibog malo jih je) so pri občinskem računu opazili več reči, katere gotovo ne morejo biti gorskemu rihtarju Jurčeku v čast. Še eno hočem tukaj danes omeniti in sicer, da je v računih črno na belem, da so gorski narodnjaki na celi mestovini od sejmov za žival in kramerje samo 55 K v občinsko blagajno zaklenili. Ja Jurček, kje pa so druge krone ostale? Šment vendar, ja nimaš smolnatih rok, da bi se prijele in v tvojem žepu ostale?! Ako se pomisli, da imamo na Gori 7 kramerskih in 3 živinske sejme, za ostale sejme pa grè mestovina v trško-narodnjaško kaso (?). Računiti se sme, da mestovina kramarskih sejmov znaša na leto 60 K; trije živinski sejmi gotovo (ako se stroški odtegnejo) na leto 50 K; tedaj to najmanje 110 K. Vknjižene mestovine pa je samo

55 kron!! Ako to ni resnica, zakaj pa so se „bolete“ od mestovine zavrgle, ako ne zaradi tega, da ne more nihče natanko kontrolirati?! Ja, Jurček tega ne dopusti, da bi se za njim smelo kontrolirati, ker njega mora vse kot poštenjaka imenovati, kakor njegovega očeta Marka, kateri tudi ima dosti na svoji vesti. Predgovor pravi, da jabolko ne pade daleč od drevesa; si nas razumel, Jurček? Kar se pa očeta tiče, pride drugokrat pod „Štajerčevo“ krtačo. Mi vemo lepe povesi o „dobroti“... Odborniki se pritožujejo, da Jurček vse občinske stvari s papirjem pokrije, ako kateri odbornikov k njemu pride, ja celo prvi svetovalec ne sme drugo vedeti, kakor če je treba kaj podpisati. Zakaj se ne smejo računati takoj po sejmju od odbora kontrolirati in zakaj se občinski akti pred odborniki s papirjem pokrivljejo? Vprašamo gorskega rihtarja Jurčeka Topolovec, je li ni pošteno občinsko gospodarstvo na Ptujski gori? Ali so odborniki samo zato tukaj in od ljudstva izvoljeni, da enega hofrata Ploja izvolijo za „častnega občana“? — Nadalje naj bo označeno, da je ta Jurček tudi reprezentant vžitinskega društva (Abfindungs-Verein) na Ptujski gori, da ne predloži račune vsem udom, ampak samo štirim, akoravno so že udeje to opetovano od Jurčeka zahtevali. — Po drugih društvih se v vsakem četrt letu računi predložijo, kar mi sicer tega ne zahtevamo; vendar pa zahtevamo, da se nam vendar v letu enkrat računi v spregled predložijo. Ako se takoj ne zgodi, bomo si morali naše pravice skozi postave iskati. Jurček še tedaj ne pozna postav, kadar je treba koga aretirati! Iz tega sledi, da se Jurček na postave razume ko krava na boben... To je narodnjaški „špegel“, v katerem vidimo Jurčeka Topolovec kot rihtarja, Klemenčiča kot poveljnika, Kupčiča in Gojkoviča. Ti so skupni hujškarji in poštenjaki! Prišel bode čas, ko bodo volilci ta „špegel“ v roke vzeli in razbili na tisoče kosov.

Eden, ki vas tudi pozna.

Hoče. Naš priljubljeni Krajček je zopet enkrat svojo sveto jezo z ostudnimi lažmi v „Slov. Gospodarju“ si olajšal. Čenčaril je namreč o tukajšnji birmi in napolned hoško učiteljstvo pokrtačil, češ, da se pri škofovem prihodu ni udeležilo sprejema, da so otroci tavalj zbog tega nenadzorovanja kakor zgubljene ovce okoli ter da ni bilo nobenega ne v cerkvi ne pri izpraševanju teh brezvernih učiteljev. Kaplan Krajnc je vrl poštenjak, zato mu nikdar ne zmuzne laž ne v pero ne čez jeziček njegov. Stvar je pa taka. Eden hoških učiteljev je bil na osebno povabiljenje gosp. kateheta Leben-a pri sprejemu, in kaplan Krajnc je omenjenega učitelja več kakor dobro četrť ure „fiksiral“. Otrokov pa pa itak ni bilo tamkaj, ker so se vsi pri svojih botrih morali muditi. Katoliški kaplan Krajnc, fej, kako ostudno si se zlagal. Fej! Dotični učitelj je po naprosilu škofovi maši na ljubo potem

pri tej tudi pel. Krajnc ga je dobro slišal in videl, a v svoji besnosti do vsega učiteljstva je šel in je lagal v „Gospodarju“ misleč, zdaj jih je do drobnega zmlel. Oh ti sirotica, kristjanska, lažnjiva ti! Tako delo je denuncijantovsko podje. Pa kaj čemo, kdor nima sramežljivosti ne poštenja v svoji duši — kaj čemo? Nadalje je Krajnc v „Straži“ hoče „nemškutarje“ neznančno ironično pobril, ker so neki hoteli na dan birme se pri škofu v večji deputaciji čez Krajncu potožiti, pa jim je v odločnem trenutku korajže zmanjkalo in huda vest jih je zbodla. Ko bi prevestni velepoštenjak Krajnc o tem nič ne znil ter raje molčal in molčal, bi tudi od nas nobeden se te stvari ne dotikal. Pa resnica mora na dan. Res je, da se cela fara in nje občine obtožujejo čez Krajncu; res je, da so se pri škofu, ordinarijatu, pri hočem dekanu pismeno in ustmeno obtožili merodajni krogi in oblastva in ker danes se Krajnc — vkljub ordinarijatne obljube — vendar še ni odstranil, so hoteli farani v mnogobrojni deputaciji se na dan birme pri škofu pritožiti. Gosp. dekan Grušovnik pa je hočnega župana toliko časa poprosil, naj to opusti, da so vsled teh prošenj za ta dan deputacijo opustili. To je Krajncova zahvala! A g. dekan je pa izjavil, da bode Krajnc takoj po birni itak prestavljen in nad to izjavo poleg njegovih prošenj se je deputacija opustila. Čemu obljuba g. dekana do danes še ni perfektna, to nam žali Bog ni znano, a nam vzbuja stvar marsikatero čudne misli. — Hočka požarna bramba je imela že od nekdaj na zidu cerkvene ograje tablico pribito, na kateri so se vajne reči za brambo oznanovale. V Veliki noči je ta tablica izginila, — tatinske roke nekih hoških pobalinov so šli ž njo. Zadnje nedeljo pa spet visi ta tablica na svojem starem mestu. Na tablici pa se je obče spoštovana nemška rodbina na najsurovejši način psovala. Prav tako hočki tatinski fantalini, ki ste to naredili! Tistim gre vsa čast! Ljudje, ki so to čitali, pa so nad tako surovostjo v stran pljuvali. Da so tatje in psovalci eni in isti je razvidno. Kedo je neki le duševni general te bande?? Upam, da bojo žandarji, ki stvar zasledujejo, dobili tiste hočke pobaline, tatove in suroveže. Kakšni sadovi v zadnjem času!

„Štajerčevi“ kmetski koledar za l. 1911

bode pravočasno izšel. Dela so se že pričela. Koledar bode letos še bolje opremljen kakor dosedanja leta. Vse podrobnosti poročamo v kratkem. Opozarjamo pa obenem cenjene

inzerente,

naj za koledar določene inzerate čimprej vpošljejo. Cene bodejo približno ednake kakor lansko

leto. Pri velikemu razširjenju, ki ga ima koledar in pri njegovi priljubljenosti je inzeriranje v njem izredno koristno.

Nadalje opozarjamo svoje prijatelje in zaupnike, naj takoj napravijo in razširjajo nabiralne pole za naročnike koledarja. Vsakdo naj nabira odjemalce koledarja! Ako demo vsi delali, potem je gotovo, da bode še več oddali in še boljše ter obširnejše vsebine podali!

Vsi na delo!

Novice.

Pozor, inzerenti! Inzerati za „Štajerčev“ se sprejemajo razven v upravnem ništvu tudi še na sledečih krajih:

Maribor: papirna trgovina Rud. Gaisser

Gelje: knjigotržnica Fritz Rasch.

Radgona: knjigotržnica J. Semlitsch.

Iz Spodnje-Stajerskega.

Štajerski deželni odbor je imel 4. t. sejo. Izrazil je vladi svoje obžalovanje, ker hotela deželnega zbora štajerskega junija seca na kratko zasedanje sklicati. Obenem je enkrat odločno zahteval, da se deželni zbor takoj skliče. Tudi je prosil za cesarsko dovoljenje, da se deželne doklade brez postavnega sklepa v prihodnjih 3 mesecih dviga... Na štajerskem živimo namreč zdaj zaradi zločinške vaške obstrukcije v pravem eksleks-stanju. Stavno dovoljeno ni ničesar. Mislimo, da se vsaki poslanec zdaj še sami za uspešni praski kakšne neumnosti so s svojo narodnjakarsko politiko storili! Ljudska revščina pekla bode pri kim poslancem na njih vesti, ako je še kaj imajo...

Kako upravljajo čas... Pri političnih Ogrskem se je vporabljalo tudi avstrijsko voštvo. Mi gotovo s tem nismo zadovoljni, naši vojaki niso madžaronski policijoti. V državi zbornici je tudi neki poslanec vlado interpeliral. Minister je odgovoril in povedal svoje mnenje. S tem naj bi bila stvar končana, kajti posla pomena vendar za ljudstvo nima. Ali bi nakrat ostane kaplan in slovenski poslanec Tone Korošec in predlaga, da naj se pred o ministrom odgovoru razgovor. Ta predlog je bil s pomočjo Čehov, Rusinov, Hrvatov socialistov sprejet... In zdaj bodejo vsi poslanci zaporedoma ostajali ter otrobe v eni Kregali se bodejo za sultanovo brado, — tako, pobožni volilci, upravljajo prva ki poslanci čas in denar, tako vporabljajo vaše davke, tako izrabljajo vašo potrpljivost...

Hofrat Ploj je v državnem zboru v pravnem odseku zopet govoril. Seveda ne kmete ali o kmetskih razmerah, marveč le uradnikih pri sodniji. Pri temu je mož zopet pogreval staro pesen, da nemški sodniki slovensko govorijo. Ti uradniki morajo svoje izkušnje narediti in znajo slovenski jezik na vsak način tako dobro, kakor hofrat Ploj. Kajti Ploj vkljub svojem velikemu slovanstvu se še do danes ni svojega „materinega jezika“ priučil. Vzemite najprej Vi slovensko slovnično roko, gospod hofrat, in potem šele priporočite to drugim... Naše prepričanje je, da nobel človek na svetu ne more vseh slovenskih besed lektov znati. Tudi slovenski sodniki ne. Kaj v vsaki občini se skoraj drugače govori. Pa nekaj: Koliko slovenskih sodnikov in drugih uradnikov je, ki ne znajo nemško? Mi poznamo slovenske učitelje, ki so „vsposobljeni“ za nemški poduk, ki pa niti enega nemškega stavka pravilno nemško napisati ne znajo... Vse naj bi hofrat Ploj pomislil. Ali — saj mu vrl poslanec Marckhl temeljito levite ter mu dokazal vso neutemeljenost njegovih stank. Ploj nastopa sploh le zato, da bi klerikalni zopet v njegovo „slovenstvo“ verovali. Pa bo nič. Ploj je izigral. Spat naj gre, spat.

Delovanje poslanca Malika v proračunskem odseku. Piše se nam: Pri titlu „Kmetijski“ govoril je posl. Malik o melioracijah in omag. Njen zlasti regulacijo Drave ter Mure. Njen hteval je tudi od vlade, da se ta bolj ozira na občino Pobrež pri Mariboru. Malik je poka

Letalni stroj grofa Zeppelina.

Prvo mesto v vseh poiskuh, premagati zrak, zavzema pač iznajdba letalnega stroja grofa Zeppelina. Te dni se pripelje letalni stroj „Z V“ od Friedrichshafna na Dunaj. Na naši sliki kaže debela črta pot, ki jo bode veliki tanki za zrakoplov zasledoval. V levem kotu vidimo podobo zrakoplova samega, v desnem pa ono izumitelja grofa Zeppelina. Na Dunaju bode pogumnega moža tudi cesar sam sprejel. O izidu tega letalnega poiskusa bomo še natančneje poročali. V zadnjem trenutku se poroča, da se je ta letalni poiskus zaradi slabega vremena na poznejše čase preložil.

